

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Факультет соціології і права

Кафедра соціології

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

Спеціальність 054 Соціологія
Освітньо-професійна програма Врегулювання конфліктів та медіація

Курс	1
Семестр	1

Статус Нормативна дисципліна
Форма навчання Денна та заочна

ECTS	5
Годин	150

Семестровий контроль Екзамен
Індивідуальне завдання

Інформація про викладача

ПІБ	Богдан Олена Володимирівна Доцент кафедри соціології Кандидат соціологічних наук
Профіль викладача	http://www.sociology.kpi.ua/faculty-2
e-mail	olena.bogdan@ukma.edu.ua

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття					
	Лекції		Практичні		Лабораторні	
	заняття	години	заняття	години	заняття	години
Денна	18	36	0	0	18	36
Заочна	3	6	0	0	3	6

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи роботи з числовою соціальною інформацією належить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки». Предметом навчальної дисципліни є логіка й алгоритми пошуку, обробки та представлення числової соціальної інформації за допомогою комп'ютерних засобів, засоби критичної інтерпретації числової соціальної інформації.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів таких здатностей:

- знаходження онлайн інформації в українських та міжнародних відкритих баз (банків) соціальних даних;
- обробка й представлення числової соціальної інформації за допомогою комп'ютерних засобів;
- критична інтерпретація числових соціальних даних.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання.

Знання:

- поняття та види соціальної інформації;
- основні елементи технічної інформації репрезентативних опитувань громадської думки та їхнє значення для інтерпретації результатів опитування;
- принципи, обмеження й типові помилки формулювання запитань в анкетах опитувань громадської думки та їхнє значення для інтерпретації результатів опитування;
- онлайн-бази (банки) соціальної інформації;
- принципи візуалізації інформації (створення інформаційної графіки).

Уміння:

- знаходити онлайн інформацію в українських та міжнародних відкритих базах (банках) соціальних даних;
- формувати індекси та категоризувати дані з метою узагальнення й порівняння результатів міжнародних опитувань громадської думки;
- будувати й формувати таблиці та графіки за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення;
- візуалізувати інформацію відповідно до принципів створення інформаційної графіки;

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

- розробляти анкетні запитання для опитування громадської думки;
- ідентифікувати обмеження інтерпретації доступних даних з огляду на технічні характеристики опитування громадської думки та формулювання запитань анкети.

Досвід:

- знаходження онлайн числової соціальної інформації;
- представлення числової соціальної інформації у вигляді графіків, таблиць та у форматі «інформаційної графіки» (поєднання зображень, числової і текстової інформації з метою популяризації результатів дослідження);
- формулювання запитань анкети;
- аналітичне узагальнення й порівняння числової соціальної інформації.

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на джерела та завдання на СРС)
1	<p>Вступ до навчальної дисципліни</p> <p>Поняття й види соціальної інформації. Соціологічна vs. соціальна інформація. Оціночна vs. фактуальна інформація. Дані опитувань громадської думки vs. дані державних та міждержавних організацій. Можливі джерела та методи збору числової соціальної інформації. Комп'ютерні програми для обробки й представлення числової соціальної інформації. Підходи до представлення числової соціальної інформації. Зміст і вимоги навчальної дисципліни, критерії формування навчального рейтингу.</p> <p><i>СРС:</i> кількісна та якісна стратегії дослідження.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерела:</i> 1, 2, 11, 12.</p>
2	<p>Ключові технічні характеристики репрезентативного опитування та їхнє значення для коректної інтерпретації результатів опитування (Частина 1. Ключові поняття та принципи формування репрезентативних вибірок)</p> <p>Види опитувань громадської думки. Помилкові стереотипні уявлення про репрезентативні опитування громадської думки. Генеральна сукупність і параметри відповідної їй вибіркової сукупності (обсяг, довірча ймовірність, теоретична похибка, дизайн-ефект, рівень досяжності).</p> <p><i>СРС:</i> репрезентативні та нерепрезентативні вибіркової сукупності.</p>

	<p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми, таблиці.</p> <p><i>Джерела:</i> 2, 3, 5, 13.</p>
3	<p>Ключові технічні характеристики репрезентативного опитування та їхнє значення для коректної інтерпретації результатів опитування (Частина 2. Результати опитувань: стандарти оприлюднення та критична інтерпретація)</p> <p>Інтерпретація точності результатів опитування з огляду на його технічні характеристики. Найпоширеніші міжнародні технічні вимоги до проведення опитувань громадської думки та представлення їхніх даних: стандарти ESOMAR, https://www.esomar.org.</p> <p><i>СРС:</i> кодекс професійної етики соціолога Соціологічної асоціації України (САУ)</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерела:</i> 19, 30, 34, 37.</p>
4	<p>Формування й розрахунок вибірки, репрезентативної для студентів університету (методичні рекомендації для виконання розрахункової роботи)</p> <p><i>З'ясування параметрів генеральної сукупності. Вибір параметрів вибіркової сукупності. Розрахунок на основі обраних параметрів вибіркової сукупності. Визначення методики відбору респондентів.</i></p> <p><i>СРС:</i> мета й принципи формування нерепрезентативної вибірки</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерела:</i> 28, 36, 13, 30.</p>
5	<p>Участь України в міжнародних опитуваннях громадської думки: можливості крос-культурного порівняння</p> <p>Дані міжнародних репрезентативних опитувань у відкритому доступі: Європейське дослідження цінностей (European Values Study, EVS, http://www.europeanvaluesstudy.eu; роки участі України – 1999, 2008), Міжнародна програма соціальних опитувань (International Social Survey Programme, ISSP, http://www.issp.org; роки участі України – 2008, 2009), Світове дослідження цінностей (World Values Survey, WVS, http://www.worldvaluessurvey.org; роки участі України – 1996, 2006, 2011), Європейське соціальне опитування (European Social Survey, ESS, http://www.europeansocialsurvey.org; роки участі України – 2004, 2006, 2008, 2010, 2012).</p> <p>Можливості й обмеження роботи з даними на сайті Світового дослідження цінностей (World Values Survey, WVS, http://www.worldvaluessurvey.org). Імпортування даних WVS і подальша їх обробка за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Основні технічні можливості для обробки, узагальнення та презентації числових даних.</p>

	<p><i>СРС:</i> порівняльні опитування за участі України, з яких не забезпечено відкритий доступ до масивів даних (проведені компанією Gallup http://www.gallup.com та аналітичним центром Pew Research Center http://www.pewresearch.org).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерела:</i> 15, 16, 21, 26, 38, 39.</p>
6	<p>Загальноукраїнські репрезентативні опитування</p> <p>Соціологічні дослідження в Україні: дослідницькі центри та джерела фінансування. Дослідницькі центри, що проводять загальноукраїнські репрезентативні опитування громадської думки. Важливість розрізнення прес-релізів центрів, що працюють на засадах прибутковості та неприбутковості: можливості впливу замовника на зміст і терміни оприлюднення результатів; міжнародні стандарти співпраці між дослідницьким центром і замовником. Важливість розрізнення дослідницьких центрів, що безпосередньо працюють з мережею інтерв'юєрів, і тих, що замовляють польовий етап дослідження іншим дослідницьким центрам. Національний банк соціологічних даних «Київський архів» (http://ukraine.survey-archive.com).</p> <p><i>СРС:</i> Поняття й практичне значення омнібусів.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерела:</i> 10, 1, 6, 11, 12, 14.</p>
7	<p>Виклики формулювання запитань анкети та коректної інтерпретації відповідей в опитуваннях громадської думки (Частина 1. Формулювання запитань анкет: виклики та практичне значення)</p> <p>Важливість розуміння проблем формулювання анкетних запитань не лише фахівцями, а й замовниками та ширшою громадськістю. Ключові виклики формулювання запитань анкети: мінімізація множинності інтерпретацій респондентом; залежність відповіді від попередньо поставлених запитань; вплив на відповідь стилістичних змін у формулюванні запитання та варіантів відповідей. Принципи формулювання запитань анкети.</p> <p><i>СРС:</i> типи анкетних запитань.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерела:</i> 4, 29, 32, 33.</p>
8	<p>Виклики формулювання запитань анкети та коректної інтерпретації відповідей в опитуваннях громадської думки (Частина 2. Типові помилки у формулюваннях запитань анкет)</p> <p>Типові помилки й недоліки у формулюваннях запитань анкети. Запитання, спрямованих на здобуття оціночної та фактуальної інформації. Проблеми коректної інтерпретації результатів опитування з огляду на формулювання запитань і варіантів</p>

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

	<p>відповідей: цілеспрямовані маніпуляції та неумисні помилкові інтерпретації; відмінність висновків залежно від вибору індикативного запитання.</p> <p><i>СРС:</i> використання середовища Google-Form для проведення нерепрезентативного або суцільного опитування. типи анкетних запитань.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерела:</i> 4, 29, 32, 33..</p>
9	<p>Державна служба статистики України</p> <p>Відкриті онлайн-ресурси Державної служби статистики України http://www.ukrstat.gov.ua: демографічна та соціальна статистика, економічна статистика, багатогалузева статистична інформація, оперативна інформація. Онлайн-ресурс Державної служби статистики України та Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України: «Населення України» http://database.ukrcensus.gov.ua.</p> <p><i>СРС:</i> Портал відкритих даних Верховної Ради України http://opendata.rada.gov.ua</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерела:</i> 7, 9.</p>
10	<p>Національний банк соціологічних даних «Київський архів»</p> <p>Умови доступу до онлайн-ресурсів Національного банку соціологічних даних «Київський архів» (http://ukraine.survey-archive.com): відкритий доступ за умови підтвердженої реєстрації. Ключові компоненти банку даних «Київський архів»: опис, метадані, файли, змінні. Каталогізація змінних банку даних «Київський архів»: «Політика та партії», «Зовнішня політика», «Політичні орієнтації громадян», «Екзит-поли», «Інтернет-технології», «Економіка», «Рівень життя, здоров'я, щастя», «Гендерні та сімейні проблеми», «ЗМІ», «Мораль і релігія», «Мова та міжетнічні взаємини», «Ставлення до соціології, методичні питання», «Маркетинг». Завантаження масиву даних, відкриття масиву за допомогою програмного забезпечення, побудова одномірних і двомірних таблиць, подальше опрацювання таблиць та підготовка відповідних їм графіків.</p> <p><i>СРС:</i> реєстрація в Національному банку соціологічних даних «Київський архів»</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерела:</i> 10.</p>
11	<p>Онлайн-каталог ZACAT-GESIS Інституту соціальних наук ім. Лейбніца</p> <p>Відкритий онлайн-каталог ZACAT-GESIS Інституту соціальних наук ім. Лейбніца (ZACAT-GESIS Online Catalogue of the Leibniz Institute for the Social Sciences) http://zocat.gesis.org. Алгоритми користування: онлайн-аналіз vs. завантаження даних для аналізу. Пошук даних певної країни та інтегрованих масивів даних. Приклади</p>

	<p>доступних даних: Міжнародна програма соціальних опитувань (International Social Survey Programme, ISSP), Європейське дослідження цінностей (European Values Study, EVS).</p> <p><i>СРС:</i> Євробарометр (Eurobarometer, серія опитувань громадської думки з 1973 року на замовлення Європейської Комісії).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерела:</i> 27.</p>
12	<p>Відкриті бази Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні</p> <p>Відкриті бази Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні Центру соціальних і трудових досліджень http://cslr.org.ua. Масиви даних для завантаження: http://cslr.org.ua/bazi-protestnih-podiy-ta-povidomlen-2. Виклики формування відкритих масивів числових і нечислових даних на основі контент-аналізу. Значення розуміння критеріїв відбору джерел для контент-аналізу та кодувальних інструкцій для компетентної інтерпретації даних.</p> <p><i>СРС:</i> аналітичний звіт Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні (останній на дату самостійної роботи).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерела:</i> 8.</p>
13	<p>Формат «інформаційної графіки» (інфографіки)</p> <p>Формат «інформаційних графіки» як поєднання зображень, числової і текстової інформації з метою популяризації результатів дослідження. Завдання інфографіки: привернути увагу до інформації, заохотити ознайомлення з інформацією, подати інформацію у вигляді, легкому для сприйняття читачем. Приклади професійної та аматорської інформаційної графіки.</p> <p><i>СРС:</i> приклади інформаційної графіки з актуальних проблем українського суспільства.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> інформаційна графіка.</p> <p><i>Джерела:</i> 20, 21, 22, 40.</p>
14	<p>Приклади онлайн-ресурсів для створення інформаційної графіки</p> <p>Онлайн-ресурси для створення інформаційної графіки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piktochart https://piktochart.com; • Infogr.am (Charts and Infographics the Easy Way – https://infogr.am); • VENNGAGE (Make Infographics for Free) https://venngage.com. <p><i>СРС:</i> інструмент для створення інформаційної графіки Canva (canva.com).</p>

	<p><i>Дидактичні засоби:</i> інформаційна графіка.</p> <p><i>Література:</i> 20, 21, 22, 40.</p>
15	<p>Індекс людського розвитку</p> <p>Індекс людського розвитку (Human Development Index) Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН/UNDP http://hdr.undp.org): методика формування індексу та результати. Індекс людського розвитку та інші публічні дані ПРООН щодо людського розвитку: Human Development Data http://hdr.undp.org/en/data.</p> <p><i>СРС:</i> порівняння Індексу людського розвитку України з іншими країнами (5 країн на вибір студента)</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерела:</i> 24.</p>
16	<p>Гендерна (не)рівність у світі</p> <p>Щорічний моніторинг гендерної (не)рівності Міжнародного економічного форуму (Global Gender Gap Report) https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2016: методика формування індексу та результати.</p> <p><i>СРС:</i> порівняння Індексу гендерної (не)рівності в Україні з іншими країнами (5 країн на вибір студента)</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерела:</i> 18.</p>
17	<p>Політичні права та громадянські свободи у світі</p> <p>Моніторинг стану дотримання політичних прав і громадянських свобод Міжнародної громадської організації «Дім Свободи» (Freedom House, https://freedomhouse.org; «Дім свободи –Україна» http://www.freedomhouse.org.ua): методика формування показників та результати.</p> <p><i>СРС:</i> порівняння Індексу політичних прав і громадянських свобод в Україні з іншими країнами (5 країн на вибір студента)</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Література:</i> 17.</p>
18	<p>Суб'єктивне благополуччя населення світу</p> <p>Моніторинг Організації Об'єднаних Націй рівня щасливості у світі (World Happiness Report, http://worldhappiness.report): методика формування індексу та результати.</p> <p><i>СРС:</i> порівняння Індексу суб'єктивного благополуччя в Україні з іншими країнами (5 країн на вибір студента)</p>

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

Дидактичні засоби: таблиці й графіки.

Джерела: 23.

Практичні (семінарські) заняття

Основними завданнями циклу комп'ютерних практикумів є напрацювання навичок знаходити онлайн інформацію в українських та міжнародних відкритих базах (банках) соціальних даних; формувати індекси та категоризувати дані з метою узагальнення й порівняння результатів міжнародних опитувань громадської думки; будувати й формувати таблиці та графіки, переносити їх до аналітичного в текстовому редакторі; візуалізувати інформацію відповідно до принципів створення інформаційної графіки; розробляти анкетні запитання для опитування громадської думки; ідентифікувати обмеження інтерпретації доступних даних з огляду на технічні характеристики опитування громадської думки та формулювання запитань анкети.

№ з/п	Назва та зміст практикуму (перелік дидактичних засобів, посилання на джерела та завдання на СРС)
1	<p>Практикум 1. Розрахунок обсягу та похибки репрезентативної вибіркової сукупності. Застосування програмного забезпечення для розрахунків за формулами, форматування таблиць, розрахунку обсягу й похибки репрезентативної вибіркової сукупності за певного рівня довірчої імовірності.</p> <p><i>СРС:</i> розрахувати обсяг репрезентативної вибірки для опитування, репрезентативного для дорослого населення м. Києва, якщо теоретична похибка не має перевищувати 1,5% за довірчої імовірності 0,95.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерело:</i> 2, 5.</p>
2	<p>Практикум 2. Формування й розрахунок вибірки, репрезентативної для студентів університету. Формування таблиці вибіркової сукупності на основі таблиці генеральної сукупності за допомогою програмного забезпечення. Формування й розрахунок вибіркової сукупності, репрезентативної для студентів університету з урахуванням очікуваної похибки за певної імовірності.</p> <p><i>СРС:</i> сформувати та розрахувати вибірку, репрезентативну для студентів університету (див. додаток А щодо розрахункової роботи).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерело:</i> 3.</p>
3	<p>Практикум 3. Ознайомлення зі змістом опитувальника Світового дослідження цінностей. Дані, доступні в межах Світового дослідження цінностей. Можливі формати запитань в анкетах опитувань громадської думки.</p>

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

	<p><i>СРС:</i> знайти запитання, що відповідають певній тематиці (за попереднім розподілом тематик між студентами).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> опитувальник.</p> <p><i>Джерело:</i> 4.</p>
4	<p>Практикум 4. Ознайомлення з ресурсами сайту Світового дослідження цінностей. Знаходження й інтерпретація технічної інформації про опитування на сайті Світового дослідження цінностей. Знаходження, узагальнення, імпортування даних сайту СДЦ. Завантаження масивів даних та супровідної їм документації, доступних на офіційному сайті Світового дослідження цінностей.</p> <p><i>СРС:</i> підготувати презентацію за даними Світового дослідження цінностей із використанням онлайн-аналізу на сайті СДЦ (3–5 запитань СДЦ за вибором студента).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> аналітичні схеми.</p> <p><i>Джерело:</i> 26.</p>
5	<p>Практикум 5. Формування індексів та створення відповідних їм ранжувань країн на основі даних Світового дослідження цінностей. Використання програмного забезпечення для формування індексів (на прикладі даних Світового дослідження цінностей). Можливості зміни посилань у формулах і сортування даних.</p> <p><i>СРС:</i> створити індекс на основі однієї зі змінних Світового дослідження цінностей та проранжувати країни за ним (змінна за вибором студента).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці.</p> <p><i>Джерело:</i> 26.</p>
6	<p>Практикум 6. Створення опитування навчальної групи за допомогою середовища Google-Form. Виклики формулювання анкетних запитань у дослідженнях. Типові помилки формулювання анкетних запитань у дослідженнях. Створення онлайн-анкети за допомогою середовища Google-Form.</p> <p><i>СРС:</i> створити онлайн-анкету за допомогою середовища Google-Form (див. методичні рекомендації нижче).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> середовище Google-Form.</p> <p><i>Джерело:</i> 29</p>
7	<p>Практикум 7. Ознайомлення із сайтами українських дослідницьких центрів, що проводять загальнонаціональні репрезентативні опитування. Соціологічні центри в Україні. Типи інформації, доступної на сайтах українських дослідницьких центрів, що проводять загальноукраїнські репрезентативні опитування.</p> <p><i>СРС:</i> презентувати сайт одного з українських дослідницьких центрів (за попереднім</p>

	<p>розподілом у групі).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 1.</p>
8	<p>Практикум 8. Презентації результатів роботи із сайтами українських дослідницьких центрів, що проводять загальнонаціональні репрезентативні опитування. Формати прес-релізів і звітів дослідницьких центрів. Тематична спеціалізація українських дослідницьких центрів. Інформація, доступна на сайтах соціологічних центрів в Україні.</p> <p><i>СРС:</i> презентувати огляд тематичного спрямування досліджень одного з українських дослідницьких центрів (за попереднім розподілом у групі).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 6, 12.</p>
9	<p>Практикум 9. Ознайомлення з ресурсами сайту Національний банк соціологічних даних «Київський архів». Національний банк соціологічних даних «Київський архів». Пошуку даних у ньому, завантаження й базове опрацювання даних за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.</p> <p><i>СРС:</i> зареєструватися в Національному банку соціологічних даних «Київський архів».</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 10.</p>
10	<p>Практикум 10. Презентації результатів роботи з ресурсами сайту Національний банк соціологічних даних «Київський архів». Презентації результатів опитувань громадської думки, зокрема закріплення навичок компетентного представлення соціальних даних у графічному й табличному форматах.</p> <p><i>СРС:</i> підготувати 1 таблицю й 1 графік за даними Національного банку соціологічних даних «Київський архів» (дані на вибір студента); під час презентації взяти до уваги та задекларувати ключові характеристики опитування.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 10.</p>
11	<p>Практикум 11. Ознайомлення з ресурсами Державної служби зайнятості України. Пошук даних за допомогою онлайн-ресурсів Державної служби зайнятості України. Демографічна та соціальна статистика, економічна статистика, багатогалузева статистична інформація, оперативна інформація.</p> <p><i>СРС:</i> Портал відкритих даних Верховної Ради України http://opendata.rada.gov.ua</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p>

	<i>Джерело: 7, 9.</i>
12	<p>Практикум 12. Аудиторний комплексний контроль компетентностей (аудиторна контрольна робота в комп'ютерному класі). Метою заняття є комплексна перевірка напрацьованих у межах курсу компетентностей.</p> <p><i>СРС:</i> повторити матеріал практикумів 1–11.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерела:</i> 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 26, 29.</p>
13	<p>Практикум 13. Ознайомлення з ресурсами онлайн-каталогу ZACAT-GESIS Інституту соціальних наук ім. Лейбніца. Відкритий онлайн-каталог ZACAT-GESIS Інституту соціальних наук ім. Лейбніца (ZACAT-GESIS Online Catalogue of the Leibniz Institute for the Social Sciences). Алгоритми користування: онлайн-аналіз vs. завантаження даних для аналізу. Пошук даних певної країни та інтегрованих масивів даних. Приклади доступних даних: Міжнародна програма соціальних опитувань (International Social Survey Programme, ISSP), Європейське дослідження цінностей (European Values Study, EVS).</p> <p><i>СРС:</i> ознайомитися зі змістом анкети опитування «Євробарометр» (Eurobarometer, серія опитувань громадської думки з 1973 року на замовлення Європейської Комісії).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 27.</p>
14	<p>Практикум 14. Ознайомлення з даними відкритих баз Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні. Відкриті бази Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні Центру соціальних і трудових досліджень. Масиви даних для завантаження. Виклики формування відкритих масивів числових і нечислових даних на основі контент-аналізу. Значення розуміння критеріїв відбору джерел для контент-аналізу та кодувальних інструкцій для компетентної інтерпретації даних.</p> <p><i>СРС:</i> ознайомитися з аналітичним звітом Моніторингу протестів, репресій і поступок в Україні (останній на дату самостійної роботи).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 8.</p>
15	<p>Практикум 15. Ознайомлення з прикладами міжнародних індексів. Пошук та інтерпретація міжнародних індексів. Порівняння України з іншими країнами в ранжуваннях за відповідними міжнародними індексами. Індекс людського розвитку, індекс гендерної (не)рівності, індекс політичних прав та громадянських свобод, індекс суб'єктивного благополуччя.</p> <p><i>СРС:</i> підготувати презентацію індексів для України в порівнянні з іншими країнами (5 країн на вибір студента)</p>

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

	<p><i>Дидактичні засоби:</i> таблиці й графіки.</p> <p><i>Джерело:</i> 17, 18, 23, 24.</p>
16	<p>Практикум 16. Ознайомлення з онлайн-ресурсами для створення інформаційної графіки. Поняття й види інформаційної графіки. Цілі й принципи створення інформаційної графіки. Спеціалізоване програмне забезпечення для створення інформаційної графіки.</p> <p><i>СРС:</i> ознайомитися з ключовими ресурсами для створення інформаційної графіки.</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> інформаційна графіка.</p> <p><i>Джерело:</i> 20, 22, 25, 40.</p>
17	<p>Практикум 17 і 18. Презентації інформаційної графіки. Презентації інформаційної графіки, підготовленої студентами, що мають на меті посилити презентаційні навичок, розуміння підходів до створення інформаційної графіки, можливостей та обмежень спеціалізованого програмного забезпечення, призначеного для створення інформаційної графіки.</p> <p><i>СРС:</i> підготувати інформаційну графіку (див. методичні рекомендації нижче).</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> інформаційна графіка.</p> <p><i>Джерело:</i> 20, 22, 25, 40.</p>

Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданнями є розробка анкети для опитування навчальної групи та створення на основі неї опитування в Google-формі, створення інформаційної графіки, підготовка аналітичного звіту. Можливі бонусні форми індивідуальних завдань за погодженням із викладачем (наприклад, презентація методики формування певного міжнародного індексу та відповідних результатів).

Контрольні роботи

Формами контролю знань з навчальної дисципліни «Основи роботи з числовою соціальною інформацією – 1» є виконання завдань у комп'ютерному класі, аудиторні презентації та обговорення, проміжна контрольна робота, індивідуальні завдання, розрахункова робота (додаток А).

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Максимальна кількість балів з кредитного модуля «Основи роботи з числовою соціальною інформацією» – 100. З них максимум 70 балів припадає на поточну семестрову

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

роботу, максимум 30 балів – на екзамен, що передбачає виконання завдань у комп'ютерному класі (додаток Б).

Із 70 балів за поточну семестрову роботу максимум 50 припадають на поточну роботу в комп'ютерному класі та виконання індивідуальних завдань. Максимум 20 – на проміжну контрольну роботу.

У разі виявлення в плагіату (відсутності коректно оформлених цитувань і посилань на запозичені ідеї або факти), робота оцінюється в нуль балів. Відповідно, будь-яке запозичення фактів або ідей у презентаціях або письмових роботах має супроводжувати посилання на джерело, із якого їх було запозичено, а будь-які відтворення 8 або більше слів поспіль із певного джерела (мовою джерела або в перекладі) має бути оформлене як цитата із посиланням на відповідне джерело.

Для допуску до екзамену необхідно набрати 45 або більше балів. Студенти, які сумарно не набирають 45 і більше балів за поточну семестрову роботу, не будуть допущені до екзамену.

Підсумкова оцінка за кредитний модуль виставляється відповідно до шкали оцінювання, наведеної в таблиці нижче.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
95 - 100	A	відмінно	зараховано
85 - 94	B	добре	
75 - 84	C		
65 - 74	D	задовільно	
60 - 64	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання 1. Розробка анкети та створення опитування за допомогою середовища GoogleForm

- Розробити коротку анкету (7–10 запитань), виходячи з того, що респондентами/респондентками цього опитування є всі студенти та студентки навчальної групи.
- Обмежень щодо тематики немає: наприклад, опитування може бути спрямоване на виявлення думки респондентів/респонденток про політичну/економічну ситуацію в Україні або світі, мовну ситуацію, навчання в КПІ, взаємини в групі; їхнє позанавчальне життя (хобі, громадська активність, дозвілля, робота), романтичні взаємини або взаємини в родині (приміром, досвід vs погляди щодо ідеальних взаємин), релігійні погляди та практики, суб'єктивне благополуччя.
- На основі цієї анкети створити опитування у середовищі GoogleForm, відповідно до сформульованої мети та завдань (або дослідницьких запитань замість завдань).

Вимоги до опитування:

- анкета має бути авторською, тобто самостійно розробленою (у разі потреби можна запозичити окремі запитання, але не більше трьох);
- зміст анкети має відповідати поставленій меті та завданням;
- формулювання запитань мають бути змістовно коректними;
- мають бути використані щонайменше 4 формати запитань, доступних у формі;
- має бути щонайменше 1 автоматизований перехід залежно від обраного респондентом варіанту відповіді;
- форма має починатися зверненням до респондента (у відповідному розділі форми);
- на завершення форми має бути включена подяка респондентові за участь;
- форма має містити контактну інформацію, за якою респондент може зв'язатися з дослідниками;
- формулювання запитань, звернення до респондента й подяка за участь мають відповідати правилам орфографії та пунктуації.

У паперовому вигляді необхідно подати документ, що містить:

- назву дослідження,
- мету та завдання (або дослідницькі запитання) до анкети,
- посилання на online-опитування;
- саму анкету;
- примітки з посиланнями на джерела, із яких було запозичено те чи інше запитання, якщо не всі запитання авторські (як було зазначено вище, запозичених запитань не може бути понад три; посилання мають бути зазначені лише в цьому документі – натомість у самій Google-формі посилання зазначати не потрібно).

Індивідуальне завдання 2. Створення інформаційної графіки

Представити дані у форматі інформаційної графіки («інфографіки») відповідно до інструкцій, наданих викладачем.

Інфографіка має містити:

- назву;
- числову та текстову інформацію;
- релевантні до неї зображення (за бажанням також графіки);
- посилання на джерело даних;
- посилання на ресурс для створення інфографіки, якщо такий було використано;
- ім'я автора.

Інфографіку потрібно презентувати під час аудиторного заняття. Під час презентації необхідно пояснити, що прагнули показати в інфографіці та на основі яких даних, за допомогою яких інструментів було створено інфографіку, які переваги й недоліки цих інструментів виявлено в процесі роботи з ними.

Індивідуальне завдання 3. Підготовка аналітичного звіту на основі відкритих даних

Після ознайомлення з доступними масивами даних потрібно сформулювати аналітичні запитання, на які можливо отримати відповідь за допомогою цих даних (у межах 4–7 запитань анкет) та із використанням інформації щонайменше з двох джерел. Відповідні запитання й відповіді до них мають бути представлені в письмовій роботі у вигляді базового аналітичного звіту.

Практичне завдання має бути подане двома частинами.

Частина 1. Одна таблиця й один графік для майбутнього аналітичного звіту.

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

На початку роботи має бути зазначена її тема. Завдання спрямоване на перевірку коректності представлення числової соціальної інформації у графічному й табличному форматах.

Частина 2. Аналітичний звіт. Вимоги до аналітичного звіту:

- на початку роботи мають бути зазначені її тема, мета й запитання, на які прагнули віднайти відповідь за допомогою тих чи інших даних;
- мають бути чітко вказані характеристики опитувань, з якими працювали (репрезентативність, похибка й імовірність, дати польового етапу, ким проведене опитування);
- відповіді на запитання мають бути представлені у вигляді таблиць, графіків і супровідного опису (мінімум 2 таблиці та 2 графіки);
- текст має відповідати правилам орфографії та пунктуації.
- звіт має бути цілісним і структурованим текстом.

Рекомендовані джерела

Базові

1. *Бекешикіна І.* Як розуміти дані соціологічних опитувань? Типові помилки інтерпретації // Опитування громадської думки. Посібник для журналістів / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – Київ, 2012. – С. 37–38.
2. *Богдан О.* 10 міфів про вибірку й опитування громадської думки // Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – С. 160–180.
3. *Богдан О.* Приклад формування репрезентативної вибірки // Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – С. 148–160.
4. *Богдан О.* У чому складність формулювання запитань анкети? Як уникнути типових помилок, формулюючи запитання анкети? Як і навіщо досвідчені фахівці тестують анкети? // Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – С. 243–262.
5. *Богдан О.* Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – [«Що таке вибірка? З кого або чого вона

- складається?» – С. 117–119; «Репрезентативні та нерепрезентативні вибірки». – С. 119–121; «Загальна (генеральна) сукупність – те, без чого неможливо почати формування вибірки». – С. 121–125; «Загадкові похибки й імовірності репрезентативної вибірки». – С. 132–148; «Чому соціологи не готують довідник «типових вибірок» для областей та обласних центрів?» – С. 181–185.]
6. *Гавізер Ш. Р.*, Вітт Г. Е. 20 запитань, які має поставити журналіст // Опитування громадської думки. Посібник для журналістів / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – Київ, 2012. – С. 74–81.
  7. *Державна служба статистики України.* – <http://www.ukrstat.gov.ua>.
  8. *Моніторинг протестів, репресій і поступок в Україні* Центру соціальних і трудових досліджень [масиви даних для завантаження]. – <http://cslr.org.ua/bazi-protiestnih-podiy-ta-povidomlen-2>.
  9. *Населення України* / Державна служба статистики України й Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України. – <http://database.ukrcensus.gov.ua>.
  10. *Національний банк соціологічних даних «Київський архів».* – <http://ukraine.survey-archive.com>.
  11. *Опитування громадської думки. Посібник для журналістів* / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – Київ, 2012. – [«Кваліфікований замовник – який він? Інтерв'ю з керівником Ukrainian Sociology Service Олександром Вишняком» / Інтерв'ю провів Ілько Кучерів. – С. 30–31; «Всесвітня асоціація дослідження громадської думки (WAPOR). Кодекс правил професійної етики та діяльності». – С. 90–93.]
  12. *Паніна Н.* Коментар до «20 запитань...» // Опитування громадської думки. Посібник для журналістів / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – Київ, 2012. – С. 82–89.
  13. *Статистичний аналіз соціологічних даних* / В. І. Паніотто, В. С. Максименко, Н. М. Харченко. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – С. 177–186, 252–255.
  14. *ESOMAR Guideline on the Mutual Rights and Responsibilities of Researchers and Clients* [Рекомендації ESOMAR щодо взаємних прав і відповідальності дослідників і клієнтів] / Issued October 2010. – 13 р. – https://www.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guidelines/ESOMAR_Codes-and-Guidelines_Mutual-Rights-And-Responsibilities-Of-Researchers-And-Clients.pdf
  15. *European Social Survey (ESS).* – <http://www.europeansocialsurvey.org>.
  16. *European Values Study (EVS).* – <http://www.europeanvaluesstudy.eu>.
  17. *Freedom House.* – <https://freedomhouse.org>.

18. *Global Gender Gap Report*. – <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2016>.
19. *ICC/ESOMAR International Code on Market and Social Research* [Міжнародний кодекс *ICC/ESOMAR* щодо проведення маркетингових і соціальних досліджень] / Last Revised December 2007. – Оригінальна версія англійською https://www.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guidelines/ICCESOMAR_Code_English_.pdf; у перекладі російською https://www.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guidelines/ICCESOMAR_Code_Russian_.pdf.
20. *Infogr.am* (Charts and Infographics the Easy Way). – <https://infogr.am>.
21. *International Social Survey Programme (ISSP)*. – <http://www.issp.org>.
22. *Piktochart*. – <https://piktochart.com>.
23. *UN World Happiness Report*. – <http://worldhappiness.report>.
24. *UNDP Human Development Data*. – <http://hdr.undp.org/en/data>.
25. *VENNGAGE* (Make Infographics for Free) <https://venngage.com>.
26. *World Values Survey (WVS)*. – <http://www.worldvaluessurvey.org>.
27. *ZACAT-GESIS Online Catalogue of the Leibniz Institute for the Social Sciences*). – <http://zacat.gesis.org>.

Допоміжні

28. *Богдан О.* Вибірка: така загадкова й така важлива // Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – С. 115–185.
29. *Браймен А., Белл Э.* Самозаповняемые анкеты. Постановка вопросов // Методы социальных исследований. Группы, организации и бизнес / Эмма Белл, Алан Браймен / Пер. с англ. – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2012. – С. 223–267.
30. *Браймен А., Белл Э.* Формирование выборки // Методы социальных исследований. Группы, организации и бизнес / Эмма Белл, Алан Браймен / Пер. с англ. – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2012. – С. 156–187.
31. *Міжнародна громадська організація «Дім свободи – Україна»*. – <http://www.freedomhouse.org.ua>.
32. *Паніна Н. В.* Анкета – основний інструмент дослідження // Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С. О. Макеєва. – 4-те вид, перероб. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 484–502.

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

33. *Паніна Н. В.* Лекція 2. Підготовка анкети // Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій / Наталія Вікторівна Паніна; наук. ред. В. І. Паніотто; НАН України, Інститут соціології, Вища школа соціології. – 2-ге вид., доповнене. – К., 2007. – С. 51–86.
34. *Паніна Н. В.* Лекція 4. Вибірка: типи і процедури відбору // Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій / Наталія Вікторівна Паніна; наук. ред. В. І. Паніотто; НАН України, Інститут соціології, Вища школа соціології. – 2-ге вид., доповнене. – К., 2007. – С. 115–143.
35. *Центр соціальних і трудових досліджень.* – <http://cslr.org.ua>.
36. *Чурилов М. М.* Вибірка в соціологічному дослідженні // Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С. О. Макеєва. – 4-те вид, перероб. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – С. 463–483.
37. *ESOMAR* (the WORLD Association for Social, Opinion and Market Research). – <https://www.esomar.org>.
38. *Gallup.* – <http://www.gallup.com>.
39. *Pew Research Center.* – <http://www.pewresearch.org>.
40. *Wordle* (generating “word clouds”) . – <http://www.wordle.net> [ресурс для побудови «хмари слів»].

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені в розділі 3 «Кодексу честі НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»: див. <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки визначені в розділі 2 «Кодексу честі НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»: див. <https://kpi.ua/code>.

Матриця відповідності результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

ЗОБ Основи роботи з числовою соціальною інформацією		
Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ЗН 2. Знання основ науково-дослідницької діяльності, методів, методології, процедур та професійно-етичних стандартів проведення соціологічних досліджень	Лекція, обговорення, критична рефлексія, практичні завдання	Участь в аудиторних обговореннях, аудиторні контрольні (зокрема за допомогою ПК), індивідуальні завдання, екзамен
ЗН 6. Знання характеристик проектної	Лекція, інструктаж,	Презентації, аудиторні

Основи роботи з числовою соціальною інформацією

діяльності, способів комп'ютерної обробки результатів соціологічного проекту, способів презентації матеріалу в медіа	практичні завдання	контрольні (зокрема за допомогою ПК), індивідуальні завдання, екзамен
УМ 2. Вміння проводити і організувати (самостійно і з командою) соціологічні дослідження в різних сферах соціального життя	Інструктаж, обговорення, критична рефлексія практичні завдання	Індивідуальні завдання за допомогою ПК
УМ 3. Уміння використовувати комп'ютерне програмне забезпечення із обробки та аналізу отриманої інформації в професійній діяльності	Інструктаж, практичні завдання	Аудиторні практикуми й контрольні за допомогою ПК, індивідуальні завдання, екзамен
УМ 5. Уміння використовувати методи роботи з базами даних	Інструктаж, практичні завдання	Аудиторні практикуми й контрольні за допомогою ПК, індивідуальні завдання, екзамен
УМ 6. Уміння використовувати сучасні методи збору і обробки емпіричної соціологічної інформації	Інструктаж, практичні завдання	Аудиторні практикуми й контрольні за допомогою ПК, індивідуальні завдання, екзамен
УМ 7. Уміння володіти методиками представлення і захисту своїх дослідницьких результатів	Лекція, презентація індивідуального завдання, обговорення, критична рефлексія	Презентації
УМ 8. Вміння аналізувати соціальні процеси, вивчати громадську думку, критично оцінювати інформацію	Лекція, практичні завдання, презентація індивідуального завдання, обговорення, критична рефлексія	Участь в аудиторних обговореннях, аудиторні контрольні (зокрема за допомогою ПК), індивідуальні завдання, екзамен